

Januar 2010

Gradstypebeskrivelse for bachelor-, kandidat- og mastergrad fra videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner

Generelle anvendte begreber i kvalifikationsrammen for videregående uddannelse

Kvalifikationsrammen er bygget op omkring en række elementer og begreber, som tilsammen danner en struktur for beskrivelserne af de videregående uddannelser i Danmark. De videregående gradstyper og niveauer beskrives med udgangspunkt i det læringsudbytte, den færdiguddannede skal have opnået ved afslutningen af sit studium.

I kvalifikationsrammen formuleres læringsudbyttet i de tre overordnede kategorier: Viden, færdigheder og kompetencer.

I det følgende præsenteres og defineres centrale begreber som anvendes i kvalifikationsrammen.

Læringsudbytte:

Læringsudbyttet angiver, hvad det forventes, at en studerende ved, forstår og kan ved afslutningen af en læringsproces, som er defineret med brug af kategorierne 1) viden, 2) færdigheder og 3) kompetencer. Læringsudbyttet sætter fokus på læring og den enkeltes læringsresultater frem for på en given undervisnings eller underviseres intention.¹

1) *Viden*

Kategorien viden beskriver viden og forståelse og inddeles i følgende underkategorier:

- *Vidensfeltet:* Det basale vidensområde, som det enkelte uddannelsesniveau og den enkelte grad arbejder med, herunder hvorvidt det drejer sig om viden om praksis, teori eller metode. Der sondres typemæssigt mellem teori og anvendt teori, hvor sidstnævnte angiver, at teorien er kendetegnet ved, at den er relevant for eller anvendes i praksis i det erhverv eller den profession, uddannelsen retter sig mod. Herudover sondres mellem, udviklingsbaseret viden, kunstnerisk baseret viden eller forskningsbaseret viden.
- *Forståelses- og refleksionsniveauer:* Den forståelse og refleksion dimittender på det enkelte uddannelsesniveau forventes at være i stand til at udvise i forhold til vidensfeltets teorier, metoder, praksis, kunstneriske eller videnskabelige problemstillinger. Her differentieres niveaumæssigt i mellem grader af refleksion, der i denne sammenhæng forstås som opnåelse af evnen til at anstille bevidste betragtninger, overvejelser og at forholde sig kritisk til problemstillinger.

2) *Færdigheder*

Kategorien færdigheder beskriver dimittendernes centrale kunnen og inddeles i følgende underkategorier:

- *Typen af færdigheder:* Beherskelsesgraden af forskellige typer af færdigheder, fx at kunne anvende eller mestre en færdighed, hvor mestre angiver et højere beherskelsesniveau samt karakteren af disse færdigheder, fx faglige eller videnskabelige metoder.
- *Vurdering og beslutning:* Færdigheder vedrørende vurdering og beslutning og udvælgelse af metoder og teorier. Her differentieres niveaumæssigt mellem vurdering af praksisnære eller teoretiske problemstillinger af større eller mindre kompleksitet samt graden af selvstændig beslutningstagen og udvælgelse på baggrund af den konkrete vurdering.
- *Formidling:* Gradueringen af dimittendernes færdighed i at formidle eller diskutere henholdsvis praksisnære, teoretiske, kunstneriske eller videnskabelige problemstillinger og løsninger til forskellige modtagegrupper.

¹ Adam, Stephen, UK Bologna Expert: "Learning Outcomes current developments in Europe: Update on the issues and applications of learning outcomes associated with the Bologna Process", udarbejdet til Bologna Seminar, d. 21-22. Februar 2008.

3) Kompetencer

Kategorien kompetencer beskriver² dimittendernes personlige og selvstændige anvendelse af viden og færdigheder. Kompetencerne konkretiseres i følgende tre underkategorier:

- *Handlingsrummet*: Vidden i de konkrete arbejdsmæssige sammenhænge, hvor viden og færdigheder skal kunne bringes til udfoldelse i mere eller mindre uforudsigelige og komplekse sammenhænge.
- *Samarbejde og ansvar*: Her lægges der vægt på den opnåede evne til at indgå i samarbejde og indtage en mere eller mindre selvstændig eller direkte igangsættende rolle i forhold til forskellige faglige og tværfaglige samarbejder på forskellige niveauer og med forskellige grader af ansvar.
- *Læring*: Her lægges der vægt på dimittendernes opnåede evne til at tilegne sig ny viden og færdigheder i mere eller mindre strukturerede og velkendte sammenhænge med større eller mindre selvstændighed.

Ovenstående inddeling indebærer, at færdigheder bliver en forholdsvis bred kategori, som omfatter det taksonomiske (klassifikationsmæssige) niveau, som ofte benævnes kvalifikationer.

Skellet mellem færdigheder og kompetencer går netop der, hvor dimittenden mere eller mindre af egen kraft/på eget initiativ selvstændigt overfører konkrete færdigheder til nye områder, sammenhænge og handlingsrum. I regi af kvalifikationsrammen beskrives kompetence derfor bl.a. ved brug af begreberne ansvar og selvstændighed.

Udviklingsbasering: En udviklingsbaseret uddannelse er kendetegnet ved, at uddannelsen inddrager og etablerer samspil mellem den nyeste nationale og internationale viden fra professionens eller erhvervets praksis og relevant forskning, således, at uddannelsen til stadighed er funderet i den nyeste viden.³

Forskningsbasering: En forskningsbaseret uddannelse er kendetegnet ved, at uddannelserne er udviklet af aktive forskere, og at de studerende i udstrakt grad undervises af aktive forskere. Forskningsbaseret uddannelse foregår på institutioner/universiteter, som både varetager grundforskning og giver uddannelse, hvor de videnskabelige medarbejdere har både forsknings- og undervisningspligt og der løbende sikres et ligeværdigt samspil mellem forskning og uddannelse.⁴

Kunstnerisk baseret: En kunstnerisk baseret uddannelse er kendetegnet ved, at uddannelserne er udviklet af aktive kunstnere/fagpersoner, og de studerende i udstrakt grad undervises af aktive kunstnere/fagpersoner. Kunstnerisk baserede uddannelse foregår på institutioner, som både varetager praktisk kunstnerisk virksomhed og kunstnerisk udviklingsvirksomhed, samt giver uddannelse. Medarbejderne har både pligt til at udføre kunstnerisk udviklingsvirksomhed og undervisningspligt, og der skal løbende sikres et ligeværdigt samspil mellem kunstnerisk udvikling og uddannelse. Det er karakteristisk for en lang række af de kunstneriske uddannelser, at den kunstneriske basering i varierende omfang og i tæt samspil suppleres af forskningsbasering.⁵

² Begrebsbrugen er i overensstemmelse med brugen i den Europæiske Kvalifikationsramme (European Qualifications Framework - EQF), som blev formelt tiltrådt af den danske regering i februar 2008.

³ Jf. bemærkninger til § 1, stk. 2 i Forslag til lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser (L25 af 28. november 2007) samt udkast til Bekendtgørelse om akkreditering og godkendelse af erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser mv.

⁴ Jf. Lov om Universiteter § 2 (LBK 1368), Bekendtgørelse om kriterier for universitetsuddannelsers relevans og kvalitet og om sagsgangen ved godkendelse af universitetsuddannelser (BEK 1030) samt almindelige bemærkninger til Forslag til Lov om Universiteter (L125, 2003).

⁵ Jf. Lov om videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner og bemærkninger (LBK 889) samt Bekendtgørelse om akkreditering og godkendelse af videregående uddannelser under Kulturministeriet (BEK 1174)

Generel forståelse af begreber i gradstypebeskrivelserne for videregående kunstneriske uddannelser

Kunstnerisk og forskningsbaseret:

Gradstypebeskrivelsen for de kunstneriske videregående uddannelser rummer uddannelser, der bygger på et todelt vidensgrundlag – det kunstneriske og det forskningsbaserede. Derfor er gradstypebeskrivelsen for de videregående kunstneriske uddannelser mere åben i sin definition af, hvilken vidensbase der specifikt skal danne grundlag for de enkelte uddannelser. Dette er klargjort ved, at betegnelsen 'relevant' for fagområdet benyttes flere gange i gradstypebeskrivelsen, specifikt i anknøytning til den videnskabelige basering og viden om videnskabelige teorier, problemstillinger mv. For nogle fag, ex. arkitektfaget vil forskningsbaseringen have en højere vægtning end ved de musiske fag.

Vægtningen af vidensgrundlag:

Gradstypebeskrivelserne for de videregående kunstneriske uddannelser rummer, i modsætning til gradstypebeskrivelserne for professionsbacheloren og de universitære grader, uddannelser, der har en forskellig vægtning af vidensgrundlaget. Alle uddannelserne i gradstypebeskrivelsen for videregående kunstneriske uddannelser er baseret på såvel et kunstnerisk, som et videnskabeligt grundlag, men vægtningen er forskellig alt efter, om det eksempelvis er arkitektuddannelsen eller en af uddannelserne fra konservatoriet.

De forskellige uddannelser inden for samme uddannelsesinstitution kan ligeledes have en forskel i vægtning af det kunstneriske kontra det videnskabelige vidensgrundlag. Ex. vil de musikpædagogiske uddannelser typisk have et vidensgrundlag, hvor vægtninger er anderledes end for musiker- og sangeruddannelserne.

Den forskellige vægtning afspejles i de enkelte uddannelsers regelgrundlag. Dette ekspliciteres videre i studieordningen for den enkelte uddannelse. Ved institutioner med flere uddannelser ex. konservatorierne skal det derfor afspejles i studieordningerne, i hvor høj grad den enkelte uddannelses vidensgrundlag bygger på kunstnerisk praksis, kunstnerisk udviklingsvirksomhed eller forskning inden for den ramme, der er sat lovgivningsmæssigt.

Inden for en række fag vil baseringen på kunstnerisk praksis, kunstnerisk udviklingsvirksomhed eller forskning ikke kunne adskilles eksplicit fra hinanden, da faget trækker på alle disse vidensgrundlag. Heraf følger, at det grundlag, hvorpå de studerende opstiller nye udtryk og løsningsmodeller, i mange tilfælde ikke er enten et kunstnerisk eller videnskabeligt grundlag, men netop har input fra flere vidensgrundlag.

Dette indebærer, at det 'eller', der står mellem kunstnerisk og videnskabeligt grundlag i underkategorien 'vurdering og beslutning' under kategorien 'færdigheder', skal forstås som et inkluderende 'eller', der giver mulighed for et flerdelt vidensgrundlag.

De nye løsningsmodeller eller udtryk der skal kunne opstilles, i det endelige projektarbejde/afhandling/kandidatprojekt kan derfor have et rent kunstnerisk grundlag, et rent videnskabeligt grundlag, såvel som et grundlag der trækker på både et kunstnerisk og et videnskabeligt grundlag. Derfor vil aktiviteten eller produktet oftest kunne karakteriseres som enten kunstnerisk aktivitet, kunstnerisk udviklingsvirksomhed eller forskning.